

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
TUZLANSKI KANTON
OPĆINA KALESIJA
OPĆINSKI NAČELNIK**

**DOKUMENT OKVIRNOG BUDŽETA
OPĆINE KALESIJA
2023. – 2025. GODINA**

Kalesija, Juni 2022.godine

Na osnovu članova 15., 16., 17 i 18 Zakona o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovini („SL.novine Federacije BiH“, broj:102/13, 9/14, 13/14, 08/15, 91/15, 102/15,104/16, 05/18, 11/19 i 99/19) i člana 42. Statuta općine Kalesija – Prečišćeni tekst („Službeni glasnik općine Kalesija“ broj: 10/07, 07/08, 10/11, 03/12 i 06/13) Općinski načelnik općine Kalesija, donosi

DOKUMENT OKVIRNOG BUDŽETA OPĆINE KALESIJA ZA PERIOD OD 2023 – 2025.GODINE

UVOD

U skladu sa Zakonom o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBIH", broj:102/13, 09/14,13/14, 08/15, 91/15, 102/15, 104/16, 05/18, 11/19 i 99/19), izrađen je Dokument okvirnog budžeta općine Kalesija (DOB) za period 2023 – 2025.godine. Dokument okvirnog budžeta za period 2023. – 2025.godine izlaže fiskalnu strategiju i budžetske planove u slijedeće tri godine i ima za cilj da razvije bolju stratešku osnovu za pripremu budžeta , odnosno, DOB predstavlja preliminarni okvirni nacrt budžeta za 2023.godinu, te daje predviđanja za 2024. i 2025.godinu.

Ovaj dokument je urađen na bazi Revidiranih projekcija prihoda od indirektnih i direktnih poreza općina Tuzlanskog kantona za 2022.godinu i projekcije za period 2023.-2025.godine, Makroekonomskih pokazatelja za period 2020-2025. godina, i Programa ekonomskih reformi za 2021-2024.godinu (januar 2021.godine) Direkcije za ekonomsko planiranje pri vijeću ministara Bosne i Hercegovine.

Srednjoročno planiranje budžeta zahtijeva maksimum zalaganja i disciplinu svih strana uključenih u budžetski proces, počev od Općinskog načelnika i nadležnih općinski službi i Općinskog vijeća.

Služba za privredu i budžet općine Kalesija, dostavlja i predlaže Općinskom načelniku da razmotri i usvoji Dokument okvirnog budžeta općine Kalesija za period 2023.-2025.godine, kao osnov za pripremu, planiranje i izradu budžeta i finansijskih planova u općini Kalesija za fiskalnu 2023.godinu.

1. SREDNJOROČNE MAKROEKONOMSKE PRETPOSTAVKE I PROGNOZE

Jedan od osnovnih preduslova održivog ekonomskog rasta te povećanja zaposlenosti jeste makroekonomska stabilnost. Makroekonomska stabilnost ostvariti će se efikasnim upravljanjem javnim finansijama kroz daljnje unapređenje procesa upravljanja državnim budžetom, fiskalnu konsolidaciju i efikasno upravljanje javnim dugom, jačanje sistema unutrašnjih finansijskih kontrola i unutrašnje revizije, te razvojem makroekonomske statistike.

1.1 Ekonomski rast

Dokumentacionu osnovu za izradu Dokumenta okvirnog budžeta općine Kalesija za period 2023 – 2025. predstavljaju Makroekonomske projekcije 2021 – 2024. godine koje je uradila Direkcija za ekonomsko planiranje pri Vijeću Ministara Bosne i Hercegovine, Preliminarne projekcije prihoda od strane Federalnog ministarstva finansija i Smjernice i ciljevi fiskalne politike – Dokument okvirnog budžeta Vlade Tuzlanskog kantona 2023- 2025.godina.

Unatoč stabilizaciji epidemioloških prilika vezanih za pandemiju virusa COVID-19, početkom 2022.godine ekonomija je stavljena pred nove izazove, uslijed složenih međunarodnih političkih prilika vezanih za ratna dešavanja u Ukrajini, koja su se značajno reflektovala na globalne ekonomske tokove, prvenstveno kroz nagle i visoke inflatorne skokove.

Prema trenutno raspoloživim preliminarnim podacima Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine procjenjuje se da je Bosna i Hercegovina u 2020.godini ostvarila ekonomski pad od 3,2% u odnosu na predhodnu godinu. Snažan pad ekonomske aktivnosti obilježio je ekonomiju u BiH u protekloj godini a to se osjetilo u svim sektorima društva i ekonomije, uslijed širenja globalne pandemije virusa COVID 19. Optimistične prognoze pokazuju da značajnijeg rasta ekonomije neće biti do 2023.godine, a do tada će posljedice ekonomskog pada, koje su se kretale od 3 do 4 posto, imati snažan efekat i u godini pred nama. Aktuelna kriza izazvana virusom korona, dovele je do velikog pada potražnje, kako na domaćem, tako i na inostranom tržištu. Nezabilježen pad izvoza roba i usluga, koji je po nekim procjenama bio preko deset posto. U isto vrijeme, privatna potrošnja građana opala je za oko šest posto i to je osnovni pokazatelj za pad BDP-a preko tri posto. U 2021.godini došlo je djelimično do stabilizacije epidemiološke situacije, što se pozitivno odrazilo na ekonomsku aktivnost kako u vanjskom okruženju, tako i u BiH.

Ekonomski pad u Bosni i Hercegovini u 2020..godini u velikoj mjeri je bio posljedica usporavanja privredne aktivnosti u međunarodnom ekonomskom okruženju, odnosno slabljenja ekonomskog rasta prevashodno u pojedinim zemljama EU kao što su Njemačka i Italija. Međutim, krajem 2021.godine i početkom 2022.godine dolazi do stabilizacije kada je u pitanju COVID 19, što se odrazilo na ekonomiju u BiH, ali rat izazvan u Ukrajini doveo je do velike inflacije u BiH. Obzirom na krajnju nepredvidivost mogućih budućih šokova, posebno kada je riječ o ubrzanom rastu inflacije, moguće su značajne promjene u krajnjem ishodu makroekonomskih pretpostavki, pa tako i projekcija javnih prihoda. Pored navedenog, na drugačiji ishod u naplati javnih prihoda mogu u značajnoj mjeri utjecati: neplanirane izmjene

poreznih politika, značajna odstupanja u kretanju koeficijenta raspodjele prihoda od indirektnih poreza između entiteta u odnosu na trenutno procjenjeni.

Intenzitet i dužina trajanja novonastalih okolnosti u suštini će odrediti kretanje ekonomskog rasta kako kratkoročno tako i u srednjem roku. Što se tiče Zapadnog balkana, pa i same Bosne i Hercegovine, EBRD očekuje ekonomski rast u tekućoj godini. Projicirani rast BDP-a BiH od 2,1% u 2022. godini, tako je najmanji u regionu, što pokazuje da vlasti u BiH i nisu baš dobro reagovale na krize izazvane pandemijom i ratom u Ukrajini. BiH će najmanji rast u regionu imati i naredne godine. Našoj zemlji trebat će mnogo više vremena da se oporavi od posljedica pandemije i rata u Ukrajini, te da kreće zadovoljavajućim putem napretka. Širenje COVID 19 virusa prevashodno je dovelo do usporavanja svjetske trgovine, a posljedično i ostalih komponenti ekonomskog rasta kao što su investicije i privatna potrošnja. Bosna i Hercegovina je zemlja sa visokom ovisnošću (uvoz-izvoz), a sličan scenarij je zabilježen i tokom svjetske ekonomske krize u 2009. godini.

S druge strane, ako se ima u vidu strukturalna kompozicija i kretanje ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini vrijedi istaći da je tokom predhodnih godina domaća tražnja ili preciznije privatna potrošnja predstavlja ključni oslonac ekonomskog rasta. Povoljno eksterno okruženje uz unapređenje industrijske baze i podizanje konkurentnosti predstavljaju preduслов poboljšanja vanjskotrgovinske razmjene sa svijetom. Samo pod uslovom materijalizacije navedenih eksternih pretpostavki u periodu 2023-2025. godine može se očekivati porast vanjskotrgovinske razmjene sa svijetom. U tom slučaju u Bosni i Hercegovini se može očekivati prosječni godišnji rast izvoza od oko 5,6% pri čemu bi projicirani rast roba i usluga bio prilično ujednačen. Pod pretpostavkom normalizacije kako eksternih tako i internih dinamika u Bosni i Hercegovini u periodu 2023.-2025. godina se može očekivati ekonomski rast od oko 3%.

2. PROCJENA PRIHODA

U projekciji prihoda su izloženi prihodi koji se očekuju za finansiranje Javne potrošnje u toku srednjoročnog perioda, a na osnovu postojećih poreskih politika. Ukupan plan prihoda od indirektnih poreza koje je utvrdilo Federalno ministarstvo finansija prema osnovnom scenariju pokazuje viši plan prihoda na Jedinstvenom računu, što je realnije očekivanje ostvarenja. Osnov projekcija za period 2023-2025. godina direktnih poreza je historijski trend naplate i predviđanja kretanja makroekonomskih pokazatelja, a ne uključujući moguće izmjene zakonskih rješenja u ovoj oblasti.

Revidiranje za 2022. godinu je u skladu sa najnovijim dešavanjima u međunarodnom ekonomskom okruženju (povećani eksterni rizici), snažan rast svjetskih cijena (energenti i hrana) i poprilično visoka osnovica iz predhodne godine (stopa rasta 5,4%) u Bosni i Hercegovini. Vodeći se makroekonomskim pretpostavkama, zbog krajnje nepredvidivosti toka i dužine trajanja same pandemije, te njenih krajnjih reperkusija na globalnu i domaću ekonomiju, dešavanjima u odnosima između Rusije i Ukrajine, projekcije prihoda su rađene sa krajnjom opreznošću i bazirane na konzervativnom pristupu.

Projekcije za srednjoročni period 2023-2025. godina prate pretpostavku o postepenom oporavku ekonomije i pozitivnim kretanjima ključnih makroekonomskih parametara, ali je njihov nivo, zbog oslabljene baze u 2020. godini, znatno skromniji u odnosu na visok historijski trend bilježen kontinuirano u zadnjih nekoliko godina.

Obzirom na krajnju nepredvidivost trajanja pandemije, kako je već naprijed istaknuto, kao i jačine šokova na ekonomiju koje će isto ostaviti dešavanja u odnosu između Rusije i Ukrajine, ističemo izuzetno visok nivo rizika po ostvarenje projiciranih iznosa, dodatno uz uobičajene rizike koji prate realizaciju pretpostavljenih prihoda, prvenstveno krajnje ishode

makroekonomskih prepostavki. Kako je riječ o globalnom problemu, čije negativne reprekusije nisu zaobišle niti jednu ekonomiju svijeta, dodatno usporavanje ili oporavak tokova u Bosni i Hercegovini velikim dijelom će biti uslovljeni dešavanjima i odlukama na globalnom nivou, posebno kada je riječ o zemljama najvećim ekonomskim partnerima Bosne i Hercegovine. Također, na domaćem prostoru, prateći buduća dešavanja, moguće je i etapno donošenje novih mjera unutar politike, shodno razvoju situacije, koje mogu dovesti do drugačijih ishoda od trenutno postavljenih.

Projekcije prihoda od indirektnih poreza rađene su opreznim pristupom, iste su bazirane na srednjoročnom Planu naplate ukupnih prihoda na Jedinstvenom računu, preuzetom od strane Odjeljenja za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za indirektno oporezivanje (OMA) iz aprila 2022. godine. Na osnovu srednjoročnih kretanja krajnje potrošnje izvršena je procjena učešća Federacije BiH u međuentitetskoj raspodjeli, dok je projekcija raspoloživog dijela ovih prihoda za raspodjelu korisnicima Federacije BiH, po godinama, zasnovana i na planu otplate vanjskog duga u periodu 2022-2025. godina. Svaki neplanirani događaj u 2022. godini, koji se u značajnoj mjeri može odraziti na pretpostavljene iznose javnih prihoda, eventualno će dovesti i do vanrednog revidiranja projekcija prihoda.

Zakonom o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 22/06, 43/08, 22/09, 35/14, 94/15 i 17/22) je detaljno definisana raspodjela prihoda od indirektnih poreza između Federacije, kantona, jedinica lokalne samouprave i direkcije za ceste.

Plan prihoda po osnovu poreza na dohodak rađen je takođe na bazi historijskog trenda ostvarenja i projiciranom toku makroekonomskih indikatora za srednjoročni period.

Realizacija srednjoročnog plana prihoda može imati drugačiji ishod ukoliko dođe do značajnog usporavanja ekonomskog rasta od procjenjenog prilikom izrade plana kretanja makroekonomskih pokazatelja, kao i razvoja drugih nepredviđenih događaja. Kada je riječ o nivou realizacije prihoda od indirektnih poreza, pored navedenog isti može imati drugačiji ishod uzrokovani odsustvom stabilnih koeficijenata, promjenom nivoa zaduženosti, izmjenom poreskih politika i sl.

Projekcija prihoda za 2023. – 2025. godinu urađena je na bazi plana za 2022. godinu, koji se smatra kao realno ostvariv uzimajući u obzir ostvarenje prihoda za I-V. 2022. godine.

		Izvršenje	Plan	Projekcije		
				2021.godina	2022.godina	2023.godina
Ekonomski kod	I BUDŽETSKA SREDSTVA (A+B+C+D)		7.970.258,56	8.927.606,00	8.511.861,00	8.789.591,00
	A.Poreski prihodi		6.201.479,30	6.394.660,00	6.083.396,00	6.313.526,00
711000	Porez na dobit pojedinaca i preduzeća	246,47				
713000	Zaostale uplate poreza na plaće	623,73				
714000	Porez na imovinu	495663,75	491.282,00	506.511,00	506.020,00	507.986,00
715000	Domaći porezi na dobra i usluge	316,71				
716000	Porez na dohodak	1251535,94	1.338.321,00	1.430.772,00	1.523.267,00	1.624.168,00
717000	Prihodi od indirektnih poreza	4.452.541,18	4.565.057,00	4.146.113,00	4.284.239,00	4.640.665,00
719000	Ostali prihodi	551,52				
	B.Neporezni prihodi – Budžetska sredstva	1.762.433,26	2.162.946,00	1.629.704,00	2.226.065,00	2.234.480,00
721000	Prihodi od poduzetničkih aktivnosti i imovine i Prihodi od pozitivnih kursnih razlika	273.475,78	365.562,00	376.895,00	376.529,00	377.991,00
722000	Naknade i takse i prihodi od pružanja javnih	1.460.689,48	1.767.887,00	1.822.692,00	1.820.924,00	1.827.995,00

	usluga					
723000	Novčane kazne	28.268,00	29.497,00	28.878,00	28.612,00	28494,00
	C.PRIMICI	6.346,00	370.000,00	200.000,00	250.000,00	300.000,00
	D.FINANSIRANJE					
	II.NAMJENSKA SREDSTVA, GRANTOVI I DONACIJE	566.697,52	5.156.050,00	1.690.000,00	1.950.000,00	2.050.000,00
732000	Primljeni tekući transferi od ostalih nivoa vlasti i fondova	486.481,32	3.368.050,00	800.000,00	850.000,00	900.000,00
733000	Donacije			100.000,00	200.000,00	230.000,00
742000	Kapitalni transferi	80.216,20	1.788.000,00	790.000,00	900.000,00	920.000,00
	III.PRIHODI PO OSNOVU VLASTITE DJELATNOSTI – VLASTITI PRIHODI					
	IV SREDSTVA PRENESENA IZ PREDHODNOG PERIODA					
	8432UKUPNO PRIHODI, PRIMICI I FINANSIRANJE (I + II + III + IV)	8.536.956,08	14.083.656,00	10.201.861,00	10.739.591,00	11.357.299,00

Zakonom o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji BiH je detaljno regulisana raspodjela prihoda od indirektnih poreza između Federacije, kantona, jedinica lokalne samouprave i direkcije cesta, te ugrađene mjere koje se odnose na postepeno uvođenje novog modela raspodjele prihoda po osnovu indirektnih poreza između svih nivoa vlasti u Federaciji BiH. Za projekcije prihoda za kantonalni i općinski nivo vlasti korištena je formula postepenog uvođenja modela raspodjele prihoda po osnovu indirektnih poreza.

Prema Zakonu o pripadnosti javnih prihoda u FBiH za finansiranje funkcija Federacije, Federaciji pripada 36,2%, kantonima 51,48%, Direkcijama cesta 3,9% i jedinicama lokalne samouprave 8,42% sredstava.

Porez na dohodak prema novom Zakonu o porezu na dohodak, koji je počeo sa primjenom 01.01.2009.godine predstavlja sintetički oblik oporezivanja prihoda iz poreza na plaću i poreza na dodatna primanja, poreza na dobit od privredne i profesionalne djelatnosti, poreza na prihod od poljoprivrede, poreza na prihod od autorskih prava, izuma i tehnoloških napredaka, poreza na ukupan prihod fizičkih lica, poreza na dohodak od imovine i imovinskih prava i porez na prihod od igara na sreću.

Budući da je uvođenjem poreza na dohodak nestalo niz poreza građana koje su do sada regulisali kantoni i prihodi koje su kantoni oporezivali su postali dio osnovice poreza na dohodak, bilo je potrebno izračunati novu minimalnu stopu za raspodjelu prihoda (između kantona i općina) od poreza na dohodak, sa prepostavkom neutralnosti prihoda, tj. da prihodi od poreza na dohodak budu na istom nivou prihoda od poreza koji će biti zamjenjeni porezom na dohodak.

Neporeski prihodi općine uključuju naknade i takse, novčane kazne i ostale neporeske prihode (uključujući vlastite). Neporeski prihodi, osim posebnih naknada i taksi, uplaćuju se na račun javnih prihoda općinskog budžeta. Naknade za korištenje podataka premjera i naknade za vršenje usluga u oblasti premjera se uplaćuju u skladu sa Privremenom odlukom Vlade o naknadama za korištenje istih, dok se naknade za ceste uplaćuju na račun Direkcije cesta Federacije BiH u visini od 40% i na račun kantonalnih direkcija cesta u visini od 60%. Kantonalna direkcija cesta usmjerava 42% sredstava na račun općine, što čini 25% ukupnih sredstava od naknade za ceste.

Smanjenje budžeta u 2023.godini predviđa se zbog prepostavke da neće biti prenesenog viška prihoda iz 2022.godine, jer je isti raspoređen budžetom za 2022.godinu i namirenje

deficita iz 2020.godine. U 2023.godini se predviđa pad poreznih prihoda za 4,87%, pad neporeznih prihoda za 24,65%, Kapitalni primici bi se ostvarili sa 54,05% u odnosu na planirane za 2022.godinu, a Grantovi i donacije sa viših nivoa vlasti sa 32,78%. U 2024.godini porezni prihodi bi se povećali za 3,78%, Neporezni prihodi bi porasli za 36,59%, Kapitalni primici bi povećali za 25,00%, a Grantovi donacije bi povećali za 15,38%. U 2025.godini Porezni prihodi bi porasli sa 7,27%, Neporezni prihodi sa 0,37%, Kapitalni primici bi povećali sa 20,00% i Grantovi i donacije bi povećali sa 5,12% iste u odnosu na predhodnu godinu.

3. PROCJENA RASHOD

U projekciji rashoda data je budžetska potrošnja po ekonomskim kategorijama za period 2023.- 2025.godina, sa odvojenim podacima za plate, materijalne troškove, tekuće grantove i kapitalne izdatke i transfere.

Na osnovu projekcije prihoda, pripremljena je slijedeća tabela, koja pokazuje sažete procjene srednjoročnog budžeta po ekonomskoj klasifikaciji za period 2023. – 2025.godina.

Ekonomski kod		Izvrišenje	Plan	Projekcije		
		2021.godina	2022.godina	2023.godina	2024.godina	2025.godina
	I TEKUĆI RASHODI	6.753.960,37	9.778.937,00	9.167.190,00	9.391.517,00	9.626.750,00
	Plaće i naknade troškova zaposlenih	2.459.435,30	3.669.310,00	3.783.058,00	3.896.550,00	4.029.034,00
611100	Bruto plaće i naknade plaća	2.132.891,07	3.092.850,00	3.188.728,00	3.284.390,00	3.396.060,00
611200	Naknade troškova	346.013,96	576.460,00	594.330,00	612.160,00	632.974,00
612100	Doprinosi poslodavca	240.437,15	353.100,00	364.046,00	374.967,00	387.716,00
613000	Izdaci za materijal, sitni inventar i usluge	1.491.507,13	3.212.450,00	3.212.036,00	3.250.000,00	3.290.000,00
614000	Tekući transferi i drugi tekući rashodi	1.832.140,39	2.544.077,00	1.808.050,00	1.870.000,00	1.920.000,00
	II KAPITALNI TRANSFERI I IZDACI	952.751,83	3.857.520,00	834.671,00	1.098.074,00	1.480.549,00
615000	Kapitalni transferi	280.911,64	1.743.000,00	250.000,00	280.000,00	300.000,00
616000	Izdaci za kamate					
821000	Izdaci za nabavku stalnih sredstava	671.840,19	2.114.520,00	584.671,00	818.074,00	1.180.549,00
	III IZDACI ZA OTPLATU DUGOVA	202.947,67	200.000,00	150.000,00	200.000,00	200.000,00
822000	Izdaci za finansijsku imovinu					
823000	Finansiranje – izdaci za otplatu dugova	202.947,67	200.000,00	150.000,00	200.000,00	200.000,00
	IV OSTALO -REZERVA	47.215,60	50.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00
	UKUPNO (I + II + III + IV):	7.245.904,80	13.886.457,00	10.201.861,00	10.739.591,00	11.357.299,00

Ukupni rashodi u srednjoročnom periodu u skladu sa planiranim i projeciranim prihodima u prvoj godini imaju tendenciju pada, u drugoj i trećoj godini predviđen je rast.Tako bi planirani rashodi za 2023.godinu u odnosu na planiranu 2022.godinu imali index od 73,47% dok bi u projekciji rashoda za 2024 index 102,45, a kapitani rashodi index 131,56. Za 2025.godinu predviđeno je da tekući rashodi imaju index od 102,50 , a kapitalni rashodi imaju index od 134,83 za 2025.godinu.

Kalesija, Juni 2022.godine

OPĆINSKI NAČELNIK

O B R A Z L O Ž E N J E

U skladu sa Zakonom o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH", broj:102/13, 9/14,13/14, 8/15, 91/15,102/15,104/16 i 5/18), Služba za privrodu i budžet općine Kalesija pristupila je izradi Dokumenta okvirnog budžeta. Dokument okvirnog budžeta za period 2023. – 2025.godinu obuhvata, po Zakonu o budžetima u Federaciji, najmanje fiskalnu i dvije naredne fiskalne godine.

Dokument okvirnog budžeta predstavlja preliminarni nacrt za fiskalnu godinu i treba da pomogne kod donošenja budžeta za svaku slijedeću fiskalnu godinu. Kod izrade budžeta za slijedeću fiskalnu godinu ponovo će biti urađen Dokument okvirnog budžeta koji će obuhvatiti tu godinu i još dvije naredne godine.

Služba za privrodu i budžet izvršila je projekciju prihoda i rashoda za 2023. – 2025.godinu, kao što je dato u tabelama. Osnovu za projekcije predstavljaju ostvarenja za 2021. i procjena ostvarenja za 2022.godinu i Revidirane projekcije prihoda od indirektnih i direktnih poreza općina Tuzlanskog kantona za 2022.godinu i projekcije za 2023– 2025 godinu koje smo dobili od Ministarstva finansija TK.

**OBRAĐIVAČ
SLUŽBA ZA PRIVREDU i BUDŽET**